

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Prezenta traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Această traducere nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea indicația cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Nota de jurisprudență nr. 139

Martie 2011

Lautsi și alții împotriva Italiei - 30814/06

Hotărâre 18.3.2011 [MC]

Articolul 2 din Protocolul Nr. 1

Respectarea convingerilor filozofice ale părinților

Respectarea convingerilor religioase ale părinților

Afișarea crucifixelor în sălile de clasă: *nicio încălcare*

În fapt – La o întâlnire a comitetului unei școli publice la care erau elevi fiii săi, reclamanta a arătat că prezența crucifixelor în clasă încalcă principiul laicității în conformitate cu care dorea să-și educe copiii. Ca urmare a deciziei comitetului de a păstra crucifixe în sălile de clasă, reclamanta a inițiat o procedură judiciară în fața Curții Administrative. Între timp, Ministerul Educației a adoptat o directivă prin care instruia directorii de școală să se asigure că toate clasele au crucifixe. Acțiunea reclamantei a fost respinsă în primă instanță, decizie confirmată în ultimă instanță de *Consiliul de Stat*. Reclamanta și cei doi fii ai săi (al doilea și al treilea reclamant) au introdus o cerere în fața instanței europene, care a pronunțat o hotărâre pe data de 3 noiembrie 2009, prin care a constatat, în unanimitate, că a avut loc o încălcare a articolului 2 din Protocolul nr. 1, combinat cu articolul 9 din Convenție (a se vedea Nota de jurisprudență nr. 124).

În drept – Articolul 2 din Protocolul nr. 1: Decizia cu privire la oportunitatea prezenței crucifixelor în sălile de clasă din școlile publice face parte din funcțiile asumate de statul pârât cu privire la educație și predare și intră, prin urmare, în sfera de aplicare a frazei a doua din articolul 2 din Protocolul nr. 1. Ne găsim, astfel, într-un domeniu în care intră în joc obligația pozitivă a statului de a respecta dreptul părinților de a asigura educația și predarea copiilor lor în concordanță cu propriile convingeri religioase și filozofice. Crucifixul este, dincolo de toate, un simbol religios. Deși este de înțeles că reclamanta ar putea să interpreteze prezența crucifixelor în sălile de clasă

din școala publică unde au fost elevi fiii săi ca pe un semn de lipsă de respect din partea statului cu privire la dreptul său de a le asigura educația și predarea în concordanță cu propriile convingeri filozofice, simpla sa convingere subiectivă nu este suficientă pentru a se constata încălcarea articolului 2 din Protocolul nr. 1.

Decizia cu privire la oportunitatea prezenței crucifixelor în sălile de clasă din școlile publice este, în principiu, un element care ține de marja de apreciere a statului pârât. Mai mult, faptul că nu există un consens european cu privire la prezența crucifixelor în școlile publice pledează în favoarea acestei abordări. Această marjă de apreciere însă nu este incompatibilă cu controlul european. Este adevărat că prin stabilirea prin lege a obligaтивității afișării crucifixelor – un simbol esențialmente creștin - în școlile publice, legea conferea religiei majoritare o mai mare vizibilitate în mediul școlar. Acest aspect nu este, în sine, suficient pentru a denota un proces de îndoctrinare din partea statului pârât. Mai mult, un crucifix afișat pe un perete este un simbol pasiv despre care nu se poate considera că are o influență asupra copiilor comparabilă cu cea a predării religiei sau a participării la activități religioase. Marea Cameră nu a andosat abordarea Camerei, care a considerat că prezența crucifixelor a avut un impact semnificativ asupra celui de-al doilea și, respectiv, celui de-al treilea reclamant, de 11, respectiv, 13 ani la momentul respectiv. Efectele unei vizibilități sporite a creștinismului, datorate prezenței crucifixului, trebuie văzute în ansamblu. În primul rând, prezența crucifixelor nu este însoțită de predarea obligatorie a religiei. În al doilea rând, Italia și-a deschis mediul școlar și spre alte religii. În plus, reclamantii nu au afirmat că prezența crucifixelor în sălile de clasă ar fi încurajat dezvoltarea de practici de predare cu tendințe prozelitiste și nici nu au pretins că cel de-al doilea și cel de-al treilea reclamant au asistat la vreo referire la acest obiect din partea corpului profesoral. În ultimul rând, reclamanta și-a păstrat dreptul deplin de părinte de a-și îndruma și sfătui copiii, de a-și exercita funcțiile naturale de educator și de a-i educa în conformitate cu propriile convingeri filozofice. Așadar, atunci când au decis să păstreze crucifixe în sălile de clasă ale școlii publice unde erau elevi fiii reclamantei, autoritățile au acționat în limitele marjei lor de apreciere, marjă lăsată statului pârât în contextul obligației de a respecta, în exercitarea funcțiilor asumate în domeniul predării și al educației, dreptul părinților de a asigura educația și predarea în conformitate cu propriile convingeri religioase și filozofice.

Concluzie: nicio încălcare (cincisprezece voturi contra două).

Apăsați aici pentru [Notele de informare referitoare la jurisprudență](#)

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă nicio responsabilitate pentru calitatea acesteia. Ea poate fi descărcată din baza de date a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din orice altă bază de date căreia HUDOC i-a transmis acest document. Traducerea poate fi reprodușă în scopuri necomerciale cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime împreună cu indicația de mai sus privind drepturile de autor și referința la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei. Orice persoană care intenționează să utilizeze fragmente din prezenta traducere în scopuri comerciale este rugată să contacteze adresa următoare: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.